

Idees d'actualitat – El papel de Irán en el mundo: ¿del aislamiento a las alianzas?

El aumento de las tensiones en Oriente Próximo con el riesgo de escalada en la confrontación entre Israel e Irán con el conflicto de Gaza como telón de fondo, supone un cambio importante en las reglas no escritas de esta guerra soterrada entre ambos países. Desde la perspectiva de Irán, el cambio de estrategia israelí viola las reglas de conflicto pactadas tácitamente. En particular, elimina la ambigüedad que impedía atribuir la responsabilidad directa de los ataques a uno de los dos bandos, permitiendo a la parte atacada limitar los daños a su imagen y disuadirla de emprender acciones de represalias que comportaran los riesgos de escaladas peligrosas.

La respuesta de Irán también ha puesto de manifiesto un cambio en su propia estrategia. Durante años, su posición hacia Israel y los Estados Unidos giraba en torno a lo que se denominaba «paciencia estratégica», un enfoque a largo plazo que implicaba reforzar la influencia de sus *proxies* en la región. En este sentido, Hizbulá es su principal producto de exportación, su modelo de destabilización más exitoso en tanto que es mucho más que una milicia en el Líbano, incluso más que un estado dentro del Estado: es un estado por encima del Estado, ya que tiene capacidad para imponer sus propios objetivos estratégicos al Estado libanés. Esta estrategia de paciencia se basaba en la convicción que las redes que

Irán había ido construyendo le permitían proyectar su poder sin arriesgarse al enfrentamiento directo y sus costes asociados. Pero el predominio actual de figuras políticas conservadoras en Teherán que consideran esta paciencia estratégica como un signo de debilidad ha hecho prevalecer la puesta en marcha de represalias más intensas que de costumbre, aunque siempre por debajo del umbral crítico de un conflicto total. Este cambio estratégico ha sido evidente durante los últimos meses. Así, en enero, Irán atacó objetivos en el norte de Irak y Siria, alegando que estaban relacionados con Israel o el Estado Islámico y pocos días después lanzó ataques en suelo pakistaní, demostrando que la era de la paciencia estratégica ha acabado.

Ampliando el foco, este episodio revela los peligros que la tensión prolongada entre ambos países supone para un sistema de seguridad internacional que sufre de la inacción prolongada de los EE.UU. y de la UE respecto de la cuestión palestina y que envenena las relaciones regionales, ya que un conflicto abierto entre Irán e Israel incendiaría todo el Oriente Medio y podría degenerar en una crisis nuclear. Con respecto a Europa, esto comportaría un grave peligro para su seguridad y su economía, ya que podría provocar grandes olas migratorias hacia la Unión Europea, comprometer las rutas comerciales de las que depende su economía y amenazar el suministro de energía. Por lo tanto, la UE debería adoptar una política común para contener los riesgos asociados a estas dinámicas. Eso significa dedicar más esfuerzos para resolver la cuestión de Palestina y reactivar su capacidad de gestión de conflictos, manteniendo abiertos los canales de comunicación con todas las partes implicadas. En último término, es urgente que la UE intervenga de manera decidida y dé apoyo a un diálogo inclusivo en Oriente Medio para minimizar el riesgo de guerra a gran escala, antes no sea demasiado tarde.

Estos cambios estratégicos se producen en un contexto de contestación interna creciente en Irán, donde el movimiento *Mujer, Vida, Libertad* ha puesto fin a la idea de que el régimen era reformable y ha generado una situación en que ambas partes se encuentran en un callejón sin salida: por una parte, un régimen que reniega de la mayoría de la sociedad y, por otra, una mayoría popular que reniega del régimen. Por otra parte, estas tensiones explican en buena parte porque el régimen sigue evitando una guerra a gran escala, ya que percibe que se encuentra en una posición de debilidad con una población en rebelión abierta desde hace casi dos años. Además, también se ha incrementado el papel destabilizador de las minorías étnicas (azeríes, kurdos, árabes, turcomanos, baluchíes) que representan más de la mitad de la población, con su largo historial de agravios, como la represión sistemática, la pobreza, el acceso deficiente a los servicios públicos, la degradación ambiental y la erradicación de sus lenguas y culturas. Así pues, la naturaleza multiétnica de Irán también constituye una parte importante de la política iraní y una fuente de tensiones que casi siempre ha sido omitida en las lecturas hechas desde Occidente. Los expertos occidentales tienden a mirar Irán a través de los ojos de su élite persa, de la misma manera que miraban Rusia desde el punto de vista de Moscú, ignorando estas realidades diferentes y su potencial disruptivo. En cambio, el régimen iraní sí que es plenamente consciente de que si la mayoría de los persas que dominan la oposición odian el régimen, detestan aún más la posibilidad de perder el control sobre las provincias y Teherán está apelando al sentimiento nacionalista persa para intentar dividir la oposición, afirmando que sólo el gobierno actual puede mantener el control sobre las zonas del país

habitadas por las minorías.

Habrá que ver pues qué implicaciones políticas, sociales, generacionales tienen estos movimientos en un contexto donde años sanciones por parte de las potencias occidentales han empobrecido a los principales agentes de cambio, concretamente la clase media, altamente educada, de mente abierta y pro-occidental. Unas sanciones que de rebote han sido el principal factor que ha reforzado los vínculos económicos entre Rusia e Irán que comparten objetivos estratégicos como facilitar el comercio bilateral, acelerar la finalización del Corredor Internacional de Transporte Norte-Sur ([INSTC](#)) y reforzar los sistemas bancarios de ambos países para facilitar las transacciones financieras. También cuál será el impacto de la entrada de Irán en los BRICS+, junto con su gran rival regional, Arabia Saudí. En este sentido, Irán ha demostrado su flexibilidad diplomática iniciando desde 2021 un proceso de normalización de relaciones con las grandes potencias de Oriente Próximo, la mayoría de las cuales habían roto sus relaciones diplomáticas con Teherán, a veces desde la misma fundación de la República Islámica. Ante la amenaza que podía suponer la consolidación de los [Acuerdos de Abraham](#) y la normalización de relaciones entre Israel y el mundo árabe, Irán inició una nueva estrategia diplomática, donde Egipto se ha convertido en uno de los principales objetivos, después de Arabia Saudí y de las monarquías del Golfo. En este sentido, una normalización de las relaciones entre ambos países constituiría una segunda gran victoria diplomática para Irán tras el éxito de su acercamiento a Arabia Saudí.

También se debe mencionar que el presidente iraní Ebrahim Raisi ha visitado recientemente Pakistán y Sri Lanka, dos países que han tenido que hacer frente a una de las peores crisis económicas de la región en los últimos años, y que esperan poder beneficiarse de la cooperación con Irán. El viaje de Raisi demuestra al mundo que Irán continúa diplomáticamente activo a pesar de la inestabilidad en Oriente Medio, a la vez que refleja una tendencia geopolítica notable: Irán está incrementando sus vínculos con el sur de Asia con la intención de impulsar una agenda antioccidental y anti-Israel a través del fortalecimiento de las relaciones bilaterales con determinados países de la región, entre los que destacan la India y China. Paralelamente, Irán también busca diversificar alianzas en Latinoamérica mediante una estrategia de *soft power* que le permita posicionarse como una víctima del acoso por parte Occidente y ganar simpatías, apoyo político y estratégico en una región donde a pesar de las diferencias culturales y políticas, regímenes como los de Cuba, Nicaragua y Venezuela comparten el objetivo de establecer un nuevo orden mundial.

En definitiva, el régimen de Teherán está saliendo del aislamiento en el que estaba inmerso desde el triunfo de la Revolución islámica en 1979, por una parte con el establecimiento de alianzas de circunstancias como la que está tejiendo desde hace unos años con Rusia en los ámbitos militar y económico y, por otra, aprovechando la pérdida de influencia de los Estados Unidos y de Occidente en la región para normalizar sus relaciones con su gran rival regional, Arabia Saudí, y otros actores relevantes como Egipto y las monarquías del Golfo, apostando por ampliar, su influencia internacional mediante su adhesión en los BRICS+, recorriendo así el largo camino que va del aislamiento en las alianzas estratégicas.

Fotografia: CC-BY-4.0 © Kremlin.ru 2018 - Fuente: Kremlin.ru

Anna Masegosa, Eulàlia Viñolas y Maria Beltrán, estudiantes en prácticas en el CETC, han participado en esta edición de *Idees d'actualitat*.

Política internacional y globalización

Bruno Maçães The age of danger

Maçães ofereix una perspectiva inquietant i pessimista sobre l'estat actual del món, que al seu entendre està caracteritzat per la creixent inestabilitat i la proliferació constant de conflictes sense una perspectiva clara de resolució. L'autor utilitza diversos exemples, com són la guerra a Ucraïna i els conflictes al Pròxim Orient, per il·lustrar com les democràcies occidentals -que han estat durant l'última meitat del segle XX, mediadors i agents en la restitució de l'ordre en diferents punts conflictius- s'enfronten a dificultats cada vegada més grans per mantenir l'ordre mundial. També reflexiona sobre com les grans potències occidentals prenen partit en els conflictes internacionals, com passa, per exemple, amb la participació dels Estats Units tant en la guerra d'Ucraïna com en la de Gaza, i això les allunya del paper d'agents de l'ordre. L'article subratlla la globalització dels conflictes com la gran amenaça d'aquesta època. La globalització del conflicte fa referència a un món en el que les fronteres entre conflictes s'han tornat difuses, la qual cosa condueix a un escenari d'interconnexió mundial entre conflictes en què la seguretat mundial és cada vegada més volàtil. Per exemple, les grans potències actuals com la Xina o Rússia, lluny d'encarnar el paper d'agents de l'ordre, tenen un poder cada cop més gran en regions com Taiwan o Ucraïna, la qual cosa desencadena en tensions que posen en perill l'ordre internacional establert. Finalment, una de les principals preocupacions de l'autor és la transformació dels conflictes. La proliferació de milícies privades i actors no estatals, com les *Rapid Support Forces* (RSF) al Sudan o el Grup Wagner al Sahel, que busquen maximitzar els seus interessos econòmics i polítics a través de la violència, provoca l'allargament dels conflictes perquè l'interès i el benefici estan en el conflicte mateix i no pas en la pau o l'estabilitat, la qual cosa provoca guerres interminables i conflictes irresolubles i té greus repercussions per a la seguretat global.

Oona A. Hathaway Gaza, Ukraine, and the Breakdown of International Law

L'autora de l'article assenyala que a la guerra no tot val. Durant gran part de la història la guerra ha tingut regles, conegudes com a Dret Internacional o Dret de Guerra que, per exemple, permeten que els soldats d'una nació sobirana puguin morir legalment en un conflicte armat a canvi d'immunitat a l'hora de cometre actes que en qualsevol altre context serien considerats crims. El Dret Internacional té com a objectiu la protecció dels civils envers les pitjors calamitats dels conflictes entre estats, i defensa que les persones no involucrades en la lluita mereixen ser protegides i gaudir d'accés a l'ajuda humanitària

sense cap mena d'impediment. Aquestes regles han anat evolucionant, des d'Hugo de Groot i les Convencions de la Haia fins a les de Ginebra, especialment la de 1949. Això va permetre establir regles específiques per a qualsevol classe d'escenari. L'adhesió a les Convencions implicava la clara distinció entre militars i civils i entre objectius militars i civils, juntament amb l'acceptació del Principi de Precaució que exigeix que els exèrcits tinguin cura constant de protegir la població civil i els béns de caràcter civil, fins i tot si fer-ho pogués alentir les operacions militars. Amb els atacs terroristes de l'11 de setembre i la resposta dels Estats Units tot això va canviar i es va posar sobre la taula el debat de quines accions calia prendre davant d'actors no estatals, un fet que no va ser regulat fins al 2009 pel Comitè Internacional de la Creu Roja. Segons el dret internacional, tots els llocs són o militars o civils, no hi ha terme mitjà, però, poden perdre el seu estatus civil si es fan servir amb finalitats militars. L'autora afirma que és aquest doble ús, distorsionat per part dels Estats Units i Israel, que comporta que una àmplia varietat d'activitats civils estiguin subjectes cada vegada més a possibles accions militars. La línia que separava clarament civils de militars ha estat difuminada i els Estats Units, per exemple, ara consideren com a objectius legítims sectors de l'economia de l'adversari que poden ajudar a sostenir una guerra, i a Gaza hi ha pocs llocs o estructures que Israel no consideri de doble ús.

Elizabeth Economy China's Alternative Order

L'article exposa els mètodes pels quals l'estat xinès busca establir un nou ordre en les relacions mundials en contraposició a l'enfocament occidental liderat pels Estats Units. La Xina pretén desafiar les normes globals existents, promovent una visió de l'ordre mundial basada en la sobirania estatal i el desenvolupament econòmic de les nacions com a valors principals, defensa la lògica dels drets humans determinats pels mateixos governs i pretén, d'aquesta manera, reduir la influència dels Estats Units en les relacions globals. Tot i que existeixen veus crítiques amb aquest enfocament i certa incredibilitat envers la seva eficàcia, l'estratègia de la Xina està guanyant suport internacional i pot proporcionar una alternativa a molts països frustrats amb l'ordre actual. L'autora afirma que el pla estratègic desenvolupat per la Xina es basa, en primer lloc, en el plantejament de diversos programes amb relació al desenvolupament global sostenible, econòmic, d'infraestructures i de seguretat, que es teixeixen dins el sistema governamental internacional, amb el suport de diverses nacions i organitzacions. En segon lloc, en la inversió significativa en recursos diplomàtics per promoure les seves iniciatives globals. La Xina compta amb una xarxa d'ambaixades i oficines representatives extensa i, juntament amb els mitjans de comunicació estatals, busca influenciar la percepció global del seu model polític i econòmic. Igualment, l'estat xinès també ha reforçat el paper del seu cos de seguretat com a eina diplomàtica, realitzant exercicis militars conjunts i oferint formació a les forces armades de tot el món. D'aquesta manera, a través de diferents estratègies, la Xina està imposant una agenda global pròpia de manera pacient i oportunista, aprofitant oportunitats com la pandèmia de COVID-19 o les tensions geopolítiques per promoure els seus interessos i impulsar canvis en l'ordre mundial. Davant l'efectivitat de les estratègies xineses l'autora planteja la necessitat dels Estats Units de contrarestar l'esforç del país asiàtic i de quina manera, cal que facin un exercici d'aprenentatge de les tècniques xineses per poder adaptar-se i mantenir el mateix grau d'influència a llarg termini. Conclou que els Estats

Units haurien de promoure una visió pròpia del sistema internacional per contrarestar la visió xinesa i millorar les relacions amb Beijing per centrar-se a garantir l'eficàcia de futures estratègies i polítiques a llarg termini.

Le Grand Continent Les secrets de Li Hui: au cœur de la doctrine russe de Xi Jinping

L'article analitza el text clau de Li Hui, artífex de la doctrina russa de Beijing durant 44 anys—i avui superdiplomàtic responsable de la implementació del pla de pau xinès a Ucraïna. Li Hui és el representant especial del govern xinès per als afers euroasiàtics des de l'agost de 2019. Ambaixador a Kazakhstan (1997-2000), va experimentar un ascens meteòric al final de l'era Hu en convertir-se en Jintao viceministre d'Afers Exteriors el 2008, abans de ser nomenat ambaixador xinès a Rússia on va romandre en aquesta posició estratègica durant una dècada crucial per als equilibris globals (2009-2019). És en aquesta dècada que s'assisteix al trencament progressiu de la política d'acostament sinoamericà iniciada per Richard Nixon el 1972 i rellançada per Bill Clinton. La crisi financera del 2008 va ajudar a convèncer les elits xineses que els Estats Units són una potència en decadència i que la Xina pot assumir una ruptura i redistribució geoeconòmica. La política exterior xinesa sota Hu Jintao, atrapada en una lluita entre una política discreta i un activisme diplomàtic molt més pronunciat, va canviar. El consell proverbial que estava de moda en aquell moment era «amagar la seva força i esperar el bon moment». És des d'aquest angle que s'ha d'estudiar la figura de Li Hui, una peça clau dels engranatges que han portat, amb l'estructuració d'una rivalitat sino-americana, a l'aprofundiment dels vincles entre Moscou i Beijing -i per tant entre Xi Jinping i Putin- des de la invasió d'Ucraïna. De fet, la diplomàcia xinesa busca posicionar-se cada cop més com a potència mediatra i és en aquesta posada en escena diplomàtica on encaixa la publicació de la famosa «Posició de la Xina sobre la solució política de la crisi ucraïnesa». Aquest text ofereix una valoració i un inventari especialment sensibles de la profunditat de la relació sino-russa: entre formats conjunts, iniciatives comunes i visites d'estat, aquesta lectura ens permet copsar la dimensions estructurals de la relació entre ambdós països.

Christina Lu Can Xi Win Back Europe?

Amb el seu recent viatge a Europa, Xi Jinping buscava alleujar la tensió existent entre la Xina i el continent europeu a causa de la Guerra d'Ucraïna i les disputes comercials. El moment triat per fer aquesta visita casual, ja que coincideix amb dates assenyalades a la història de la relació de la Xina amb cadascun dels països visitats. L'any 2024 marca el 60è aniversari de les relacions diplomàtiques entre Xina i França, així com el 75è aniversari amb Hongria. Així mateix, la visita a Belgrad està programada per coincidir amb el 25è aniversari del bombardeig per part dels Estats Units de l'ambaixada xinesa a la ciutat durant les operacions de l'OTAN a Iugoslàvia el 1999. Aquesta visita, però, es dona en un context molt diferent del de la darrera, el 2019. En aquell moment, la Xina i el món encara no havien patit l'embat de la pandèmia, Rússia no havia envaït Ucraïna, els vehicles elèctrics xinesos no inundaven els mercats europeus i Itàlia acabava d'unir-se al projecte

estrella de Xi Jinping, la Iniciativa de la Ruta i la Franja, convertint-se en el primer país del G-7 en fer-ho. La visita del líder xinès arriba després de setmanes de tensions degudes a les mesures preses per la UE cap a presumptes casos espionatge i l'amenaça d'imposar aranzels respecte a les pràctiques comercials xineses que consideren polèmiques i deslleials. Tot i que la Xina ha expressat la seva intenció de mantenir una bona relació amb Europa, actualment molts líders europeus estan adoptant una postura més dura cap a Beijing, com la retirada d'Itàlia de la Iniciativa de la Franja i la Ruta. Això és degut, especialment, a l'aclaparadora presència de vehicles elèctrics d'origen xinès als mercats que recorden a la situació amb les plaques solars del 2013 i pels quals la Unió Europea està acusant la Xina de dúmping.

Michael Kugelman Iran Makes a Play in South Asia

El president iranià Ebrahim Raisi ha passat recentment molt de temps al sud d'Àsia. Va visitar el Pakistan abans de viatjar a Sri Lanka, la primera visita d'un líder iranià des del 2008. Pakistan i Sri Lanka s'han enfrontat a una de les pitjors crisis econòmiques de la regió en els darrers anys, i cadascun espera beneficiar-se de la cooperació amb l'Iran. La seguretat també ha estat un punt crític de l'agenda per a Islamabad, que està disposat a treballar amb l'Iran a la seva frontera compartida, on ambdós països van intercanviar trets a les seves fronteres al gener. El viatge de Raisi ha donat la possibilitat a l'Iran de mostrar al món que continua diplomàticament actiu malgrat la inestabilitat contínua a l'Orient Mitjà. Aquesta diplomàcia recent també reflecteix una tendència geopolítica notable: com els seus rivals nord-americans, la Xina i Rússia, l'Iran està incrementant els seus vincles amb el sud d'Àsia. Però Teheran utilitza més sovint les seves incursions a la regió per impulsar una agenda anti-occidental i anti-Israel. La petjada de l'Iran a la regió no és tan profunda com la de la Xina i Rússia, però això pot estar canviant. En una trucada amb el primer ministre de Bangla Desh, Sheikh Hasina, l'abril passat, Raisi va expressar el seu interès a ampliar el comerç amb Dhaka. Uns mesos més tard, les Maldives van restablir els llaços formals amb l'Iran després d'una aturada de set anys. La visita de Raisi ha suposat un compromís amb el Pakistan de finalitzar un acord de lliure comerç i la inauguració d'un projecte hidroelèctric recolzat per l'Iran a Sri Lanka. Les relacions entre l'Índia i l'Iran s'han refredat a causa de la reducció de les importacions d'energia de l'Índia procedents de l'Iran i, més recentment, l'actual crisi de l'Orient Mitjà, que ha vist com l'Índia recolza Israel en la seva guerra amb Hamàs i s'oposa a les amenaces dels atacs patrocinats per l'Iran a vaixells comercials al Mar Roig. Tanmateix, això no ha impedit que el ministre d'Afers Exteriors de l'Índia viatgés a Teheran per discutir com ampliar la cooperació. Fins ara, les inversions i altres ajudes de l'Iran al sud d'Àsia encara són relativament modestes, el que significa que no té el poder per aconseguir que els estats de la regió donin suport a la seva retòrica antioccidental. Això no obstant, Teheran pot tenir més èxit enfortint els seus vincles amb el sud d'Àsia a través de les relacions bilaterals més que no pas apostant per una agenda global.

Moussa Bourekba Duelo Irán-Israel: entre el riesgo controlado y la imprevisibilidad de una escalada regional

L'article descriu l'escalada de les tensions entre Israel i l'Iran, marcada per una sèrie d'atacs directes entre els dos països. L'autor considera que aquests esdeveniments representen un punt d'inflexió històric en la seva rivalitat geopolítica a l'Orient Mitjà, i encara que la qüestió palestina té un paper central en el context, no és la causa subjacent d'aquestes tensions, sinó més aviat el desencadenant. Afirmar que ambdós països han estat involucrats en una lluita pel lideratge regional durant les darreres dues dècades. Iran busca ser reconegut com un poder regional i ha enfortit les seves relacions amb diversos actors a la regió, mentre que Israel ha mantingut una preeminència econòmica, militar i tecnològica. Israel considera Iran com una amenaça existencial i ha portat a terme diverses operacions militars per contrarestar les aspiracions regionals de l'Iran. Els atacs del 7 d'octubre del 2023 han intensificat encara més les tensions entre els dos països i l'autor afirma que l'escalada ha beneficiat l'Iran en diversos aspectes, ja que ha demostrat la vulnerabilitat d'Israel, ha posat en pausa els acords d'Abraham que marginaven l'Iran, i ha generat descontent a Israel. Bourekba argumenta que la resposta iraniana als atacs israelians contra objectius militars iranians en territori siríà marca un canvi significatiu en la seva estratègia, en reivindicar el dret a respondre directament a Israel si se sent atacat. Tot i que és difícil predir les conseqüències d'aquest canvi, assenyala que Israel ja ha aconseguit alguns objectius a curt termini, incloent-hi el suport de Washington als seus plans a Gaza i la reactivació de l'ajuda militar nord-americana. L'autor conclou que els Estats Units haurien de reconsiderar la seva política a la regió i prendre mesures per desactivar l'escalada del conflicte, incloent-hi un alto el foc a Gaza i un reconeixement de la centralitat de la qüestió palestina al tauler geopolític regional.

Akram Belkaïd Israël-Iran, la guerre qui vient

L'autor analitza els esdeveniments i les tensions entre Israel i l'Iran, així com la situació humanitària a la Franja de Gaza. Després del bombardeig israelià contra un annex del consolat iranià a Damasc, l'Iran ha llançat una operació de drons i míssils contra Israel. En resposta, Israel ha bombardejat una base aèria prop d'Esfahan, on es troben les instal·lacions nuclears de Natanz. Consideren que aquests atacs simbòlics subratllen la voluntat dels dos països de mantenir una línia d'enfrontament sense provocar un conflicte generalitzat. D'altra banda, destaca que la situació humanitària a la Franja de Gaza s'està deteriorant a marxes forçades. Els bombardejos massius han provocat la destrucció de més del 70% de les habitacions, causant milers de morts i ferits. El bloqueig imposat per Israel ha privat la població civil d'ajuda humanitària i atenció mèdica, provocant una catàstrofe massiva segons l'Organització Mundial de la Salut. Subratlla que la guerra a Gaza ha revifat l'interès internacional per la qüestió palestina per la qual cosa s'han pres mesures diplomàtiques davant la Cort Internacional de Justícia per demanar protecció als habitants de Gaza. Alguns països europeus també han manifestat el seu desig de reconèixer l'estat palestí, mentre que altres iniciatives pretenen condemnar les accions d'Israel davant les organitzacions internacionals. Per la seva banda, Netanyahu sembla decidit a participar en

un conflicte més ampli, malgrat la pressió internacional i els possibles riscos legals que això comporta. Considera l'Iran una amenaça existencial per a Israel, pel seu programa nuclear i pel seu suport als grups hostils com Hamàs i Hezbol·là. Finalment, afirma que la possibilitat d'una guerra israeliano-iraniana és un factor que pot tenir conseqüències potencialment greus per a les monarquies petrolieres del Golf i els Estats Units.

Bo Rothstein What is the 'free' in 'Palestine should be free'?

En aquest article l'autor ressenya la complexa dinàmica que envolta el conflicte israelià-palestí, centrant-se en les implicacions de l'eslògan «Del riu al mar, Palestina serà lliure» i els temes relacionats amb els drets humans, la democràcia i la justícia social en la regió. Rothstein assenyala que l'eslògan, tot i que expressa solidaritat amb els palestins, ha estat criticat pel seu potencial per advocar per l'expulsió dels jueus de la regió, recordant la retòrica passada dels líders àrabs. Aquesta interpretació suscita preocupacions sobre l'antisemitisme i els drets dels habitants jueus de la zona. Pel que fa a les accions del govern israelià, expressa el seu suport a les protestes contra les accions israelianes a Gaza i Cisjordània, condemnant el govern israelià com a corrupte i criminal. Pel que fa als drets humans, tant Hamàs a Gaza com l'Autoritat Palestina (AP) a Cisjordània han estat acusats de nombroses violacions. Aquestes inclouen restriccions a la llibertat d'expressió, repressió política, detencions arbitràries, tortura, persecució de dissidents i manca de tribunals imparcials. Això comporta uns dèficits democràtics, ja que ni l'AP i Hamàs no defensen els principis democràtics, ambdues faccions evitant les eleccions i exercint el control sobre els processos polítics. El tractament de les minories també és objecte de preocupació, ja que les persones LGBT+ s'enfronten a persecució i discriminació sistemàtica a tota la regió. Des d'aquest punt de vista, Rothstein qüestiona el suport històric de l'esquerra a moviments que després es van convertir en antidemocràtics, ja que planteja interrogants sobre el seu compromís amb les llibertats fonamentals. L'autor també planteja si una «Palestina lliure» seria realment lliure i democràtica, tenint en compte la trajectòria de les faccions palestines i el context regional més ampli. Desafia la noció d'un estat palestí exclusivament per als palestins ètnics i defensa la igualtat de drets per a tots els habitants, inclosos els colons jueus a Cisjordània. Finalment, Rothstein critica les aliances de l'esquerra amb moviments corruptes o antidemocràtics, advertint que no es pot donar cegament suport a grups com l'OLP i Hamàs. En canvi, advoca per centrar-se en els drets individuals, la solidaritat social i la igualtat per a tots els ciutadans independentment de l'ètnia i de la religió.

Odeh Bisharat Israel Has Become a Burden to the Jewish People

En aquest article l'autor es pregunta per què no es veuen manifestacions als Estats Units contra els russos a causa de l'agressió de Rússia a Ucraïna, o per què no hi ha manifestacions contra els xinesos a causa de les pressions de la Xina sobre Taiwan. Afirma que el que primer se li acut, i per descomptat, és una resposta parcial, és que els xinesos-americanos no donen suport al règim xinès i el mateix passa amb els russos americans. Aquests ciutadans no són l'objectiu de les protestes contra aquests països i els seus règims;

al contrari, formen part de la lluita contra ells. Quan es tracta dels jueus d'Amèrica, la situació és diferent. El lideratge jueu als EUA està íntimament connectat amb el govern d'Israel i dona suport a la seva política. Aquest lideratge també està gairebé completament sincronitzat amb els dos components de l'establishment polític nord-americà: els partits demòcrata i republicà. Durant anys, l'opinió pública del món va abraçar la causa dels jueus, que es van presentar –i amb raó– com les víctimes del monstre nazi i de l'antisemitisme a Europa. En els primers anys de vida de l'estat d'Israel, els joves dels Estats Units i d'Europa anaven a fer estades als *moshavim* i als *kibbutzim* per donar un cop de mà a un poble que havia sobreviscut als horrors del nazisme. En aquell moment Israel evocava la figura del jueu ressuscitant com un heroi de les cendres i construint un estat exemplar. Ara en canvi, el món veu com els mateixos que van sorgir de les cendres estan destruint la vida i el futur d'un altre poble. Els mites canvien ràpidament i els dies en què Israel era vist com un David lluitant contra Goliat ja fa temps que s'han acabat. Avui, són els palestins els que són David, enfrontant-se a un Israel armat fins les dents, però també Amèrica, Alemanya, Gran Bretanya, França, països amb un passat imperialista, i els gegants petroliers àrabs. Tots ells s'han unit darrere dels que ocupen posicions de poder al govern israelià alentint plans de neteja ètnica. Tots ells s'han unit contra el pobre poble palestí. Però el lideratge israelià es nega a acceptar aquests canvis i així Israel, que abans va ser una font d'orgull per als jueus de tot el món, s'ha acabant convertint en una càrrega.

Sergey Karaganov Russia cannot afford to lose, so we need a kind of a victory

Sergei Karaganov és una figura destacada de la política exterior russa, ocupa càrrecs clau en diferents think tanks de Moscou i ha assessorat tant Boris Ieltsin com Vladimir Putin. Està vinculat a diversos conceptes significatius de la política exterior russa, inclosa la doctrina Karaganov sobre els russos ètnics a l'estranger i la doctrina Putin de la destrucció constructiva. Els estrets vincles de Karaganov amb Putin i el ministre d'Afers Exteriors Sergei Lavrov suggereixen la seva influència en la configuració de les estratègies russes. En aquesta entrevista amb Bruno Maçães, Karaganov parla de les raons de la invasió d'Ucraïna per part de Rússia, citant com a objectius clau l'oposició a l'expansió de l'OTAN, la desmilitarització d'Ucraïna i la suposada desnazificació. Suggereix que una guerra amb Ucraïna es considerava inevitable, i la lluita en territori ucraïnès era preferible a arriscar-se a un conflicte en sòl rus. Karaganov també afirma que el conflicte serveix com a guerra indirecta contra l'expansionisme occidental. Pel que fa al futur, Karaganov preveu una possible partició d'Ucraïna, amb algunes regions que aliades de Rússia. Expressa preocupació per la creixent influència econòmica de la Xina sobre Rússia, tot i que dubta que Rússia esdevingui un estat satèl·lit xinès degut a les grans diferències culturals entre ambdós països. Suggereix que la guerra a Ucraïna beneficia els EUA i la Xina, mentre que Europa i Rússia estan perdent. Karaganov preveu una possible aliança futura entre Rússia i Europa, tot i que les circumstàncies actuals fan que aquesta perspectiva sigui incerta. Caracteritza el conflicte a Ucraïna com una guerra existencial per a Rússia, on la derrota tindria greus repercussions polítiques. Adverteix sobre una possible escalada, inclòs l'ús d'armes nuclears, si no s'aconsegueix la victòria. També reflexiona sobre les implicacions més àmplies del conflicte, inclosa la decadència del sistema internacional establert després

de la Segona Guerra Mundial i el col·lapse de la globalització. Pel que fa al poder occidental, Karaganov dubta del seu ressorgiment, atribuint històricament el domini occidental a la força militar, que creu que ha minvat. Finalment, suggereix que els xocs continus, com la guerra d'Ucraïna, podrien conduir a l'erosió de la democràcia a Europa i Occident, amb una influència cada cop més important de l'autoritarisme.

Ariel Sribman Mittelman & Mélanie Barragán Geopolítica desde América Latina: cambio de ciclo y multipolaridad

En la presentació d'aquesta publicació del CIDOB, els coordinadors del volum assenyalen que el primer quart del segle XXI ha estat testimoni d'una reconfiguració important del tauler geopolític global. A l'alba del nou mil·lenni, es complia una dècada de la caiguda de la Unió Soviètica; i la victòria definitiva del liberalisme occidental semblava inapel·lable. Faltava poc més d'un any perquè els atemptats de l'11 de setembre del 2001 obrissin la primera bretxa de debilitat de la gran potència vencedora de la Guerra Freda, els Estats Units. I ja començaven a emergir senyals del poderós creixement econòmic xinès, encara que aquest no havia aconseguit encara la velocitat vertiginosa que adquiriria durant les primeres dues dècades següents. L'Índia, per la seva banda, encara estava lluny de convertir-se en el país més poblat de la Terra, així com d'ocupar un espai clau en l'economia mundial gràcies a la puixança tecnològica, el desenvolupament en infraestructures o la seva posició al tauler geopolític, amb una mà estesa a Occident i l'altra a la Xina i Rússia. En la mateixa línia, tampoc no tenien cap pes termes com els BRICS o el Sud Global, aquest últim format per un grup de països que obliga a girar la mirada cap a un escenari que portava dècades ens segon terme i on s'ubica Amèrica Llatina. Aquesta regió, després de la crisi del deute a la dècada de 1980 i l'Efecte Tequila a la de 1990, havia ingressat al nou segle en una nova circumstància crítica. El fracàs del Consens de Washington va deixar enfonsades les seves economies i esgotades les seves societats. En aquest context, allò que portaria la dècada següent a Amèrica Llatina s'ha de comprendre, a més de tenir en compte els antecedents, ampliant la mirada; una mirada que connecti, d'una banda, allò polític amb allò particular de la regió i, de l'altra, allò econòmic i general de la geoeconomia amb la geopolítica global. El refredament de les relacions amb els Estats Units, l'auge xinès i la demanda de matèries primeres llatinoamericanes, així com la revitalització de la Rússia postsoviètica i la recerca de reconquesta d'espais geopolítics –en el cas d'Amèrica Llatina, sense una contrapartida geoeconòmica rellevant– articulen les dinàmiques internes de la regió amb el desplegament del nou món multipolar. La inserció d'Amèrica Llatina al nou escenari, les oportunitats i desafiaments que això comporta, així com la complementarietat entre allò regional i allò global, han estat objecte de nombroses investigacions. Tot i això, gairebé totes s'han limitat a estudis parcials sobre la relació d'Amèrica Llatina amb un actor exterior, ja sigui els Estats Units, la Xina, Rússia o un altre país o regió. En un món cada vegada més interconnectat, on el desenvolupament tecnològic xinès dispara el valor dels minerals abundants al Con Sud llatinoamericà, o en què la invasió russa d'Ucraïna i la guerra al Pròxim Orient entre Israel i Hamàs generen inflació i dificultats socioeconòmiques a tot Amèrica, resulta imprescindible presentar els diversos actors de l'escenari de manera integrada.

Carlos Malamud Argentina: desconcierto e incertidumbre

L'arribada de Javier Milei al govern argentí va provocar desconcert i incertesa, ahora que ha estat l'origen de nous i nombrosos interrogants, entre ells la personalitat del mateix Milei o la capacitat de resistència d'una societat, com l'argentina, sotmesa a patir un dur ajust econòmic . A parer de l'autor, el que demostra aquesta experiència és que, si bé la política econòmica és central en aquesta conjuntura, la gestió que fa el govern de la política, en sentit ampli, és el component essencial que permet avançar simultàniament en diverses direccions. Aquesta és l'única manera de respondre a una crisi tan profunda i amb tantes cares diferents com la que avui afecta l'Argentina. Afirmar que el govern de Javier Milei està sotmetent la societat argentina a un patiment extrem a partir d'un duríssim programa d'ajust, que va ser acompanyat inicialment d'alguns èxits notoris (com la reducció de la inflació i del risc país, l'augment de les reserves del Banc Central o l'allunyament del fantasma de la hiperinflació). Tot i això, ni està garantida la sostenibilitat dels mecanismes sobre els quals s'assenta l'ajust ni la permanència del suport popular que li permet continuar avançant en diversos fronts ahora. Per això és important la política en un moment crucial de la història argentina. Milei, empès per la frustració amb la política i els polítics i el vot protesta de milions d'argentins, va poder guanyar les eleccions gràcies a un discurs anticasta simbolitzat amb la moto serra i en la seva capacitat de tallar d'arrel amb bona part dels mals del país. Aquest discurs va anar acompanyat d'una actitud irreverent i clarament provocadora. Tot i això, ni l'una ni l'altra són suficients per governar, per mantenir-se en el poder i, eventualment, per ampliar-lo el 2025 i poder ser reelegit el 2027. En definitiva, de les decisions del president, dels acords als quals pugui arribar, o no, amb els altres poders de l'Estat i amb les altres forces polítiques, així com de la recomposició d'aquestes últimes, dependrà el futur de l'Argentina a la propera dècada.

Catalunya, España, Europa

Steven Forti Elecciones europeas: manual de instrucciones

Les eleccions europees que tindran lloc entre el 6 i el 9 de juny es consideren crucials, amb un augment significatiu de l'interès ciutadà en comparació del 2019 mentre els sondejos revelen un probable debilitament dels partits progressistes i un enfortiment de la dreta i l'extrema dreta. Aquesta tendència suggereix possibles canvis a la composició parlamentària i a la presidència de la Comissió Europea. L'autor afirma que la possibilitat de coalicions i aliances postelectorals s'entreveu com a crucial, especialment amb la necessitat de formar majories parlamentàries. Es plantegen diverses opcions, des de la continuïtat de l' statu quo fins a un gir cap a la dreta o fins i tot l'extrema dreta, depenent dels resultats electorals i dels acords posteriors. La presidència de la Comissió Europea també està en joc, amb incertesa sobre si Ursula von der Leyen seguirà en el càrrec o si sorgirà un candidat alternatiu com Roberta Metsola o Mario Draghi. Els escàndols i crítiques contra Von der Leyen han debilitat la seva posició, i s'estudien noms alternatius. Tot i això, la decisió final depèn dels acords entre els líders dels països membres de la UE. Forti també apunta la influència dels diferents actors polítics, com ara Macron, Scholz,

Tusk i Meloni, que serà crucial en la formació de coalicions i en l'elecció de la presidència de la Comissió Europea. La posició de Polònia, en particular, pot ser determinant a causa de la seva importància al PPE i el seu paper en la política europea. En definitiva, el trencaclosques és realment endimoniat i la seva solució marcarà els passos futurs d'una Unió que haurà d'afrontar reptes enormes –començant per l'autonomia estratègica, energètica i industrial i la nova possible ampliació a l'est amb una reforma necessària del seu funcionament– en un context internacional complex amb desafiaments estratègics i de seguretat.

Simon Tisdall Giorgia Meloni and Ursula von der Leyen, the double act that is steering the EU ever rightwards

Des de les pàgines de *The Guardian*, Simon Tisdall comenta que de cara a les eleccions al Parlament Europeu del mes juny on tot apunta que els partits nacionalistes, populistes i d'extrema dreta puguin aconseguir importants avenços en detriment de l'esquerra i dels verds, sembla que la Primera ministra italiana Giorgia Meloni s'ha convertit en la líder d'una nova dreta europea amb el suport d'Ursula von der Leyen. L'autor afirma que la presidenta de la Comissió Europea tot i acusar els partits d'ultradreta que conformen el grup parlamentari europeu *Identitat i Democràcia* d'actuar com a representants de Putin, sembla obrir la porta a cooperar amb l'altre grup d'extrema dreta on són els *Fratelli d'Italia* de Meloni. Amb les eleccions europees a tocar, Von der Leyen sembla voler guanyar-se el favor de Meloni, el suport de la qual podria resultar decisiu quan s'hagi d'escollir el pròxim cap de la Comissió. Al seu entendre és per aquest motiu que Meloni s'ha convertit en una peça fonamental en la configuració d'Europa i està contribuint a desplaçar el centre de gravetat de la Unió Europea cada cop més a la dreta. Un gir que es pot observar en les polítiques de migració europees, anteriorment d'asil i d'acollida de refugiats, i la ruptura radical cap a una nova direcció, impulsada per von der Leyen de mantenir els immigrants lluny de les fronteres europees. Giorgia Meloni també ha adquirit un paper important en la gestió de líders com Orbán i en les polítiques climàtiques, pressionant amb èxit a Brussel·les per diluir el Pacte Verd Europeu. Tisdall conclou que aquesta aliança perillosa que combina l'ambició de Meloni i la inquietud de von der Leyen podria arrossegar a la Unió Europea a un pou ideològic i a una situació en què no es disposi de respostes pràctiques i consensuades davant de desafiaments urgents.

Milena Harito Le grand élargissement continu: un nouveau processus vingt ans après

L'autora argumenta que des dels seus inicis la UE ha representat una innovació política que es renova constantment, ja que permet acords d'integració de geometria variable amb la zona euro, l'espai Schengen i els països membres. També discuteix el model d'adhesió dels nou nous països, subratllant que ha d'anar de la mà de la diversificació dels procediments de la Unió. No es tracta d'imposar la igualtat a tota costa entre els membres, sinó d'organitzar una Europa més heterogènia que deixi als diferents Estats més opcions per associar-se de manera coherent segons les seves situacions. En aquest sentit, l'informe del

grup de treball francoalemany proposa crear una organització flexible en quatre cercles concèntrics: una zona euro/Schengen; els membres de la Unió; els membres associats que tenen accés al mercat comú, accés condicionat pels principis de Copenhaguen i l'estat de dret; i finalment, una Comunitat Política Europea on les normes de la Unió no són obligatòries; la cooperació s'estén a determinats països mitjançant tractats de cooperació econòmica, a d'altres mitjançant acords geopolítics, de seguretat, energètics i mediambientals, però sense permetre l'accés al Mercat Comú. Els nou països candidats formen part del quart cercle i a mesura que compleixin totes les condicions vinculades a l'estat de dret, es podran beneficiar d'acords sectorials i progressos en matèria econòmica, per a incorporar-se, en definitiva, al Mercat Comú. Pel que fa al seu principi essencial i innegociable, l'estat de dret, Europa ha de disposar de mitjans d'acció davant els països membres que no en respectin els valors fonamentals. L'informe francoalemany ofereix idees inspiradores sobre aquest tema mitjançant reformes dels mecanismes pressupostaris per garantir l'estat de dret als estats membres actuals i futurs. Perquè Europa sobrevisqui, ha de transformar-se: augmentar les seves capacitats de defensa, reforçar les seves aliances i garantir la seva seguretat, protegir els seus valors i en particular l'estat de dret, i assegurar millor la seva sobirania econòmica en un món que es fragmenta. Però cal ser conscients que posar en marxa reformes amb vista a l'acollida dels futurs estats membres és només una de les accions que s'hauran de dur a terme en el proper cicle polític. El 2014, Jean-Claude Juncker va tenir l'honestedat de dir que l'ampliació no es podria fer durant el seu mandat. Aviat serà el moment que els propers responsables de la Comissió i del Consell defineixin un rumb molt clar per a la reforma de la Unió i la seva ampliació.

Andrew McDonald Is the dream of Scottish independence over?

L'article analitza la situació actual del Partit Nacional Escocès (SNP) i del moviment independentista a Escòcia arran de la dimissió de Nicola Sturgeon, i destaca la distància percebuda entre el somni d'una Escòcia independent i la realitat actual. L'SNP, força hegemònica en el passat recent, s'enfronta a una guerra interna i reptes de lideratge, des de la dimissió de Nicola Sturgeon i els escàndols posteriors que compliquen encara més les coses. L'autor assenyala com s'ha estancat l'impuls cap a la independència, malgrat els pics de suport anteriors, com durant l'augment de popularitat de Nicola Sturgeon enmig de la pandèmia de COVID-19. Les desavinences entre Sturgeon i Alex Salmond, juntament amb les divisions internes dins de l'SNP, han debilitat la posició del partit. En aquest context, l'intent de Salmond d'establir un partit independentista rival, el Partit Alba, i els intents fallits de Sturgeon d'aconseguir un segon referèndum d'independència han socavat encara més el moviment. L'article també explora els candidats potencials que competeixen pel lideratge de l'SNP i la perspectiva imminent d'una guerra interna en el partit. Això no obstant, les enquestes indiquen que la causa independentista potser no està morta, tot i que els contratemps electorals podrien empitjorar les seves perspectives.

Luke Coffey Turmoil in Georgia Could Draw in Russia

L'autor de l'article ressenya les protestes en curs a Geòrgia contra un projecte de llei

controvertit conegut com el projecte de llei «Transparència de la influència estrangera», que obliga les ONG a declarar el finançament estranger. El projecte de llei, molt semblant a una llei del Kremlin, ha despertat una oposició generalitzada a causa de la preocupació pel seu potencial per debilitar la societat civil i la llibertat d'expressió. Malgrat les grans manifestacions i la condemna internacional, el projecte de llei ha passat la seva tercera lectura al Parlament, amb el suport del partit governant i cap la possibilitat que el govern anul·li qualsevol veto presidencial. Destaca la creixent divisió entre les aspiracions pro-occidentals de Geòrgia i la influència d'elements prorussos dins del partit al poder i alerta dels riscos d'una hipotètica intervenció russa a Geòrgia, citant exemples passats a Bielorússia, Kazakhstan i Ucraïna. L'autor analitza les possibles conseqüències de la intervenció russa, incloses les provocacions militars, l'explotació de la diàspora russa i fins i tot la invasió a gran escala. També subratlla la importància estratègica de Geòrgia per a Rússia, especialment pel que fa a les rutes energètiques i la influència geopolítica. En darrer terme, l'autor considera que cal una intervenció occidental per evitar una nova escalada de tensions a Geòrgia i subratlla la necessitat que Geòrgia mantingui la seva orientació pro-occidental i resisteixi la interferència russa per salvaguardar la seva sobirania i seguretat.

Pierre Micheletti Why experts fear the EU's new migration laws could lead to more deaths at sea

Pierre Micheletti analitza el Pacte sobre Asil i Migració que el Parlament Europeu ha aprovat com a resposta a la crisi migratòria que des de fa més de deu anys es viu al mar Mediterrani i que ha deixat almenys 29.000 morts des de 2014. El pacte concentra part dels esforços als països fronterers de la Unió Europea com Itàlia, Grècia i Malta, però sobretot busca augmentar la solidaritat entre tots els estats membres. Malgrat tot, però, no estipula quotes obligatòries per acollir sol·licitants d'asil sinó que cedeix aquesta decisió a la voluntat de cada país. Tot i que els principis del dret internacional marítim exigeixen el rescat de qualsevol persona que es trobi en situació de perill al mar, les condicions de rescat de persones migrants que travessen el Mediterrani s'han deteriorat en els últims anys, i de fet, els vaixells dedicats a l'ajuda humanitària s'han vist sovint obstaculitzats o confiscats pels països costaners. El Pacte d'Asil i Migració sorgeix doncs després de dècades d'una gestió molt problemàtica de la migració a la Mediterrània per part de la Unió Europea. El Pacte ha estat criticat per no abordar adequadament les necessitats dels migrants i les deficiències en les operacions de rescat. D'entrada, l'autor considera que presenta una manca de claredat sobre el suport financer als països que acullen migrants i, a més, els experts adverteixen que les noves polítiques poden fer empitjorar la situació, ja crítica, perquè la possibilitat de detenció i deportació dels migrants una vegada arribats a les costes europees, els pots obligar a prendre rutes clandestines que posin encara més en perill les seves vides. També destaca el perill de confiar en països com Líbia i Tunísia per a les operacions de rescat, països dels quals ja s'han documentat nombrosos casos d'abusos i violències contra les persones migrants.

Shada Islam Europa y el sur global: cómo ganar influencia y credibilidad en un mundo complejo

L'article analitza les relacions entre la Unió Europea i l'anomenat sud global, la percepció mútua de l'una respecte de l'altra, i el paper que hi juguen els Estats Units. El mapa geopolític actual es caracteritza per ser volàtil i canviant, la Unió Europea s'enfronta al desafiament d'adaptar-se a un món multipolar en el qual els estats del sud global guanyen influència mentre que els països occidentals perden rellevància mundial. La distància entre la UE i el sud global s'ha ampliat en les últimes dècades a causa de les diferències en aspectes com el comerç i l'economia o la problemàtica del canvi climàtic, la gestió de la pandèmia i, ara, la crisi a Ucraïna i Gaza. La inacció de la UE envers el conflicte de Gaza ha provocat fortes crítiques que assenyalen la doble moral europea; contrasta l'esforç i la implicació de la institució europea en la guerra d'Ucraïna davant la manca d'acció en el conflicte palestí. En canvi, certs països del sud global estan liderant esforços per a denunciar els atacs israelians emparant-se en el dret internacional com ho ha fet Sud-àfrica portant a Israel davant la Cort Internacional de Justícia. Aquest contrast de moviments reflecteix un canvi en la representació del poder dels països en l'escena mundial. L'autora afirma que existeixen dues visions molt diferents del que és la Unió Europea i les seves funcions en l'àmbit de les relacions internacionals. D'una banda, la visió que té la UE de si mateixa com a un actor internacional benvolent i responsable, capaç d'intermediar en els conflictes que presenta el món modern o, si més no, capaç de recolzar i ajudar aquells països que hagin estat amenaçats o atacats. I, d'altra banda, la percepció que en tenen els països del sud global com un ens hipòcrita que exerceix la funció de jutge moral mentre actua només per interès propi. En darrer terme, l'autora considera que la UE necessita replantejar la seva relació amb el sud global i perquè això passi ha de realitzar un canvi substancial en la seva política exterior que exigeixi adoptar mesures coherents amb els valors que ella mateixa defensa. Mesures que permetin millorar la seva pròpia reputació i iniciar el procés per tornar a tenir la influència passada.

Democracia, diversidad y cultura

John Cassidy Joseph Stiglitz and the Meaning of Freedom

L'article ressenya l'últim llibre de Joseph Stiglitz, professor d'economia i premi Nobel, *The Road to Freedom: Economics and the Good Society* (W. W. Norton & Company, 2024) on reflexiona sobre el concepte de llibertat durant els primers dies de la pandèmia de COVID-19. Destaca la tensió entre la llibertat individual i les mesures de salut pública com l'obligació de dur mascaretes, argumentant que la negativa a portar-les infringia la llibertat dels altres. Stiglitz critica la interpretació conservadora de la llibertat, que prioritza les llibertats individuals sobre el benestar de la societat. Argumenta que les polítiques destinades a reduir la violència armada i prevenir la propagació de malalties són restriccions justificades, ja que en última instància milloren el benestar i la llibertat de les persones. Traça paral·lelismes entre els drets de posseir armes i les directrius de salut pública, posant èmfasi en les externalitats negatives associades a ambdues. Stiglitz demana

una reavaluació de la llibertat, advocant per una concepció més positiva que se centri en ampliar les oportunitats i les opcions de la gent. Critica les polítiques econòmiques neoliberals que prioritzen els interessos dels rics i poderosos, donant lloc a la desigualtat, la degradació ambiental i altres problemes socials. Proposa una visió de «capitalisme progressista» que pretén reduir la desigualtat, controlar el poder de les empreses i invertir en capital humà, social i natural. Reconeix els reptes que suposa implementar aquestes polítiques, però es manté optimista sobre la possibilitat de canviar l'actitud pública cap a una concepció més compartida i positiva de la llibertat. Tot i reconèixer la influència profundament arrelada de la ideologia neoliberal, Stiglitz veu signes de canvi, especialment entre les generacions més joves. Assenyala iniciatives com la política industrial de l'Administració Biden com a prova d'un rebuig creixent al neoliberalisme. Tanmateix, reconeix que la transformació de les percepcions socials de la llibertat requerirà un esforç sostingut en el temps.

Jan-Werner Müller Is 'the Media' Really Under Attack?

Malauradament, no és estrany veure llistes de periodistes presos o assassinats i, tot i que s'ha de recordar a aquestes víctimes, l'autor afirma que cal investigar com una nova generació de líders autoritaris ofega les crítiques a la premsa sense ferir físicament o engarjolar als periodistes. Els autòcrates actuals sovint són molt curosos a l'hora d'adoptar mesures que recordin a les dictadures violentes del segle passat. Aquesta nova generació de líders han après del seu entorn i han sabut adaptar-se al nou context desenvolupant tècniques amb efectes repressius però que a simple vista no ho semblen, com el control dels fluxos d'informació. Els autòcrates actuals busquen controlar l'opinió pública mitjançant l'ús de diferents tècniques contra tres objectius en particular: els periodistes, la premsa i els propietaris dels mitjans de comunicació. Algunes d'aquestes tàctiques comprenen querelles contra periodistes o el seu descrèdit sistemàtic, acusant-los de publicar informació esbiaixada en contra de les seves administracions. En intentar contrarestar aquestes acusacions, alguns periodistes solen caure en la trampa, per exemple, de presentar totes les perspectives d'un tema com a vàlides. Una pràctica que seria respectable en condicions normals però que es torna perillosa en un context autoritari on això porta a donar crèdit a punts de vista pro-autoritaris, pseudocientífics o marginals. La força de les xarxes socials també permet a molts líders debilitar la premsa en negar-se a donar conferències de premsa on poden ser interrogats per periodistes crítics, a diferència de les xarxes socials on la informació pot ser més fàcilment censurada, unilateral i sense oposició. I, sovint, aquests líders silencien mitjans de comunicació comprant-los o atacant-los. Així i tot, l'autor considera que la situació no és desesperada, ja que els actors externs poden marcar la diferència, els mitjans de comunicació estrangers poden triar si volen vendre's als oligarques aliats amb un règim autocràtic, i els governs democràtics poden incentivar-los perquè no ho facin.

Nira Yuval Davis L'universalismo dei diritti contro l'etnonazionalismo

Després d'haver viscut diverses experiències i reflexions sobre el judaisme, el sionisme i el conflicte israeliano-palestí, l'autora proposa una visió alternativa per abordar temes de racisme i conflicte a la regió. Suggereix que la solució a llarg termini al racisme, inclòs l'antisemitisme, i al conflicte palestí-israelià passa per abandonar l'enfocament etnonacionalista i evitar lligar la identitat jueva exclusivament a conceptes com a poble, estat i territori. L'autora comparteix experiències personals sobre la seva pròpia evolució del pensament sobre el judaisme i el sionisme, subratllant la voluntat d'allunyar-se de visions exclusives i privilegiades en favor d'una perspectiva més oberta i inclusiva. També esmenta el paper crucial de la crítica a Israel i al sionisme en el debat públic, rebutjant l'equació automàtica entre crítica i antisemitisme. Finalment, demana que se superin les divisions i conflictes mitjançant la creació de solidaritats transversals, la defensa dels drets humans universals i l'aposta per polítiques transnacionals de suport. Conclou que només a través d'un compromís compartit amb la justícia i la igualtat podrem superar les construccions de "sentit comú» que perpetuen el racisme i el conflicte.

Economía, bienestar e igualdad

The Economist Immigration is surging, with big economic consequences

L'article de *The Economist* analitza l'augment sense precedents de la immigració que viuen actualment molts països rics, inclosos els Estats Units, el Canadà, la Gran Bretanya i Austràlia. L'afluència d'immigrants està tenint importants conseqüències econòmiques, tant positives com negatives. En el costat positiu, la immigració està impulsant el creixement econòmic i ajudant a pal·liar l'escassetat de mà d'obra en diversos sectors. Tanmateix, l'impacte sobre els salaris i el nivell de vida és més matisat, sobretot perquè molts nous arribats són poc qualificats. Tot i que la immigració pot augmentar el PIB global, pot provocar una disminució del PIB per persona, afectant els nivells de vida. A més, el canvi cap a la immigració poc qualificada genera preocupacions sobre la desigualtat d'ingressos i les tensions sobre els serveis públics. L'article també examina els efectes de la immigració en diferents sectors de l'economia, com la construcció i l'agricultura, i analitza com els migrants poc qualificats poden afectar els salaris dels treballadors locals. També explora la relació entre immigració i productivitat, així com l'impacte fiscal dels immigrants en les finances públiques. En definitiva, l'article posa l'accent en la importància que els responsables polítics abordin els reptes que planteja la immigració, com ara garantir una inversió adequada en serveis públics i infraestructures per acollir els nous arribats. Suggereix que acollir els nous arribats requereix més que només permetre'ls entrar al país; també implica abordar l'escassetat d'habitatges i invertir en l'economia per maximitzar els beneficis de la immigració.

Johanna Helgesson & David Lind Europe cannot 'compete' with old economics

Els autors inicien el seu article retent homenatge a Robert Solow, un reconegut economista guardonat amb el Premi Nobel de Ciències Econòmiques el 1987 pel seu treball innovador sobre la teoria del creixement. Al seu entendre, malgrat l'evolució de la teoria del creixement des de l'època de Solow, el seu model de creixement neoclàssic segueix sent fonamental en els cursos d'introducció a l'economia, centrant-se en factors com el treball, el capital i la productivitat total dels factors (PTF) per explicar el creixement del PIB. Solow va destacar el paper important del creixement de la productivitat en l'impuls dels augments dels salaris reals i la prosperitat general, però també va reconèixer els seus impactes adversos sobre el canvi climàtic. Va advocar per un canvi de mesures tradicionals com el PIB cap a indicadors més amplis de desenvolupament econòmic i humà, posant èmfasi en l'obligació moral d'abordar els reptes socials, econòmics i ambientals. Els autors també argumenten que les conferències de Nicholas Stern subratllen encara més els vincles del discurs econòmic amb els valors morals i l'organització social. Stern va defensar un paper més actiu de l'estat a l'hora d'abordar les fallades del mercat, dirigir les economies cap als objectius de desenvolupament sostenible i promoure la tecnologia verda. Els autors comparen aquest enfocament holístic amb l'enfocament de Mario Draghi que prioritza la competitivitat per sobre la productivitat en el seu recent discurs sobre el desenvolupament econòmic d'Europa. Consideren que l'èmfasi de Draghi en la competitivitat relativa entre Europa, els Estats Units i la Xina passa per alt la necessitat d'un creixement absolut de la productivitat perquè es pugui generar una competitivitat sostinguda. En definitiva, els autors afirmen que cal allunyar-se dels enfocaments estrets i tecnocràtics de la política econòmica i insten els responsables polítics a adoptar una perspectiva més integral basada en els coneixements de Solow, Stern i Dasgupta. També subratllen la importància d'abordar els reptes de productivitat a llarg termini alhora que es tenen en compte objectius socials, ambientals i de desenvolupament humà més amplis per millorar la qualitat de vida general.

Sostenibilidad y cambio climático

Filippos Proedrou & Maria Pournara The EU's new ecocide law may still let environmental criminals get away with it

La UE ha aprovat recentment una directiva que criminalitza les accions «comparables a l'ecocidi». És un desenvolupament jurídic revolucionari: la primera llei d'aquest tipus que adopta una entitat política amb una influència global substancial. No obstant això, els autors apunten algunes limitacions en la definició del delictes que poden socavar els fonaments legals. En efecte, l'any 2021, un grup d'experts independents van definir l'ecocidi com «actes il·legals comesos amb el coneixement que hi ha una probabilitat substancial de danys greus, generalitzats o a llarg termini al medi ambient causats per aquests actes». La nova llei d'ecocidi de la UE ha adoptat aquesta definició i els estats membres tenen dos anys per incorporar-la a la seva legislació. Hi ha dos tipus d'actes que poden establir responsabilitats per als delinqüents ambientals. Els primers són actes

«il·legals». Això pot semblar bastant senzill, ja que els fiscals simplement poden assenyalar una infracció de la legislació nacional. El problema és que el que és il·legal pot variar d'un país a un altre. Per exemple, les empreses amb altes emissions que operen als països de la UE amb un objectiu net zero (per exemple, Finlàndia el 2035 o Alemanya el 2045) podrien traslladar-se a Polònia, l'únic membre de la UE que no s'ha compromès amb un objectiu net zero. El segon tipus d'actes que poden establir la responsabilitat són els actes "indirectes". En la definició del grup d'experts, es refereixen a fets comesos "amb un menyspreu temerari respecte dels danys que serien clarament excessius en relació als beneficis socials i econòmics previstos". Això permet als acusats escapar potencialment del processament només demostrant com les seves accions que perjudiquen el medi ambient també proporcionen beneficis substancials. Això no obstant, els autors reconeixen que la nova directiva té mèrits importants. Crea les bases legals per al processament dels delinqüents contra el medi ambient, superant una bretxa crítica en la legislació. També estableix multes importants per a les empreses que incompleixin la legislació. I en exposar els directius i membres de les juntes d'accionistes a una amenaça de fins a deu anys de presó, fins i tot quan operen amb un permís governamental, pot generar un fort efecte dissuasiu.

Steve Fletcher The world has a chance to end plastic pollution - the petrochemical giants mustn't spoil it

L'article assenyala que les negociacions mundials del tractat del plàstic a Ottawa tenen com a objectiu establir un acord internacional legalment vinculant per abordar la contaminació per plàstic al llarg del seu cicle de vida, des de l'extracció fins a l'eliminació. Inger Andersen, directora executiva del Programa de l'ONU per al Medi Ambient, destaca la urgència d'afrontar la contaminació per plàstics degut a la seva important contribució a la crisi climàtica, la pèrdua de biodiversitat i la contaminació crònica. Els efectes adversos de la contaminació per plàstic sobre la salut humana, inclòs l'augment dels riscos de càncer, diabetis i malalties cardiovasculars, subratllen la necessitat d'una acció immediata. Els esforços per fer front a la contaminació per plàstic s'han centrat principalment en tècniques de gestió de residus durant la fase d'eliminació, però han estat insuficients per prevenir els contaminants alliberats al principi del cicle de vida dels plàstics o per mitigar-ne els impactes climàtics. Les proves suggereixen que reduir la producció de polímers plàstics primaris (plàstic verge) és la manera més eficaç de reduir la contaminació per plàstic. Tanmateix, aquest enfocament s'enfronta als reptes de la poderosa indústria mundial dels plàstics, que s'oposa a les retallades obligatòries en la producció. Per reduir eficaçment la contaminació per plàstic, l'autor afirma que cal una sèrie d'intervencions de suport, com ara la prohibició de productes plàstics innecessaris, el redisseny de productes i envasos per a la seva reutilització i l'eliminació dels subsidis als combustibles fòssils que beneficien els plàstics. Considera que els negociadors han de defensar les retallades en la producció de plàstic verge i la divulgació transparent de les xifres de producció de la indústria i l'ús de productes químics per part de la indústria petroquímica. Conclou que malgrat el poder de pressió de la indústria del plàstic i els països que depenen dels combustibles fòssils, encara hi ha una oportunitat perquè els negociadors impulsin mesures significatives per combatre la contaminació per plàstic i deixar a les generacions futures un planeta més saludable lliure de residus plàstics.

Innovación, ciencia y tecnología

Manolis Plionis & Anthi Koskina Private companies are exploiting outer space, but the law is struggling to catch up

Els autors reflexionen sobre les mancances greus que presenten les lleis espacials actuals i la problemàtica que suposa l'augment de la participació privada en els projectes espacials per al compliment d'aquestes lleis que haurien de beneficiar tota la humanitat i no només respondre a uns interessos privats. Per exemple, el llançament Pergrine One Mission de la NASA el 8 de gener del 2024, destinat a dipositar restes humanes i mostres d'ADN a la Lluna va provocar controvèrsia perquè Navajo Nation, la reserva índia més gran dels Estats Units, va oposar-se al llançament de la missió al considerar-la una profanació lunar. La resposta de la NASA va evidenciar la manca de control del servei governamental sobre la mateixa missió en al·legar que el contingut de les càrregues pertanyia a una empresa privada i que, per tant, la mateixa NASA no hi poder fer res. L'accident de Beresheet el 2019, és una mostra més de la facilitat amb què una empresa privada pot evitar les lleis internacionals de protecció espacial. La nau israeliana va estavellar-se contra la superfície lunar provocant el vessament tant de mostres d'ADN humà com de tardígrads, uns petits animals invertebrats capaços de sobreviure en condicions extremes que s'utilitzen sovint per experimentar amb la possibilitat de supervivència a l'espai exterior. El transport d'aquests animals a l'espai no havia estat notificat prèviament a cap autoritat i l'empresa no va rebre cap mena de sanció. Les restes biològiques que es llencen a l'espai, però no són l'únic problema actual, l'anomenada «petjada humana» a l'espai inclou tota mena d'objectes deixats a l'òrbita terrestre i la dispersió de satèl·lits inutilitzats. El Tractat de l'Espai Exterior de 1967 insta als diferents països a considerar els interessos d'altres estats davant les operacions espacials i a evitar, en la mesura que sigui màximament possible, la contaminació espacial. Els autors argumenten que la necessitat de protegir no només la lluna sinó la totalitat de l'espai exterior de la contaminació biològica és important perquè cal preservar l'estat natural dels cossos espacials si es vol garantir l'exploració i l'estudi científic futur d'aquests cossos celestes. Per consegüent, consideren que és necessària millorar la Política de Protecció Planetària del Comitè sobre recerca espacial (COSPAR) per tal de garantir la preservació de les regions científicament importants de l'espai exterior.

Raquel Jorge Ricart & Pau Álvarez-Aragonés La geopolítica de la IA generativa: implicaciones internacionales y el papel de la Unión Europea

L'article publicat pel Real Instituto Elcano aborda la creixent importància de la Intel·ligència Artificial Generativa i les seves conseqüències en l'escenari internacional. La IA generativa és capaç de reproduir el llenguatge natural i altres funcions humanes i ja està transformant els mercats i les indústries d'arreu del món. Els autors destaquen la rivalitat entre els Estats Units i la Xina en la carrera de la IA generativa. La Xina és el país que lidera la sol·licitud de patents, publicacions i inversions en aquest àmbit, seguit dels EUA, tot i que els dos països tenen un enfocament molt diferent dels àmbits d'aplicació de la

inversió. Els autors analitzen les implicacions per la seguretat i l'economia d'aquesta tecnologia emergent, incloent els reptes respecte el tractament i manipulació de la informació i la possibilitat d'aplicació en l'àmbit militar. Es posa de manifest la necessitat d'un debat internacional sobre els drets digitals i la regulació de la IA generativa. Pel que fa al paper d'Europa, tot i no liderar la carrera tecnològica, serà necessari establir polítiques i regulacions de la Intel·ligència Artificial i és aquí on la UE pot incidir. A través del Reglament de la Intel·ligència Artificial, es pretén establir uns estàndards de seguretat i drets digitals que protegeixin als ciutadans, així com promoure la cooperació internacional amb països afins com Corea del Sud, Índia i el Japó. La necessitat d'avançar en els debats i polítiques internacionals sobre la IA generativa és més urgent que mai i la posició de la UE dins d'aquesta nova etapa és essencial, no en termes econòmics o d'inversió, sinó en la influència per la definició de principis globals i formació de polítiques tecnològiques internacionals que protegeixin als ciutadans i evitin grans riscos de seguretat i ètica, garantint un ús responsable i beneficis per a tothom.

Oliver Bown AI can now generate entire songs on demand. What does this mean for music as we know it?

En aquest article l'autor afirma que la incapacitat de la IA de crear música real com els humans és més aviat una afirmació sobre el context social que no pas sobre la capacitat tècnica. Suno i Udio són dos programes d'IA de generació musical. A partir d'un indicador, son capaços de generar lletres de cançons, música i, fins i tot, integrar veus amb la música generada per produir un segment coherent d'una cançó. Aquests programes poden generar melodies expressivament cantades sense la necessitat d'experimentar emocions i experiències vitals per tal de plasmar aquesta emoció i expressivitat a la música i que ressoni, amb èxit. Això no obstant, aquesta mena de programes, així com altres productes de la IA, no estan lliures de controvèrsia. Com altres programes d'IA, Suno i Udio han estat alimentats de peces musicals i elements creats per humans i, per consegüent, s'ha generat un debat entorn dels drets de propietat intel·lectual d'aquestes persones. Tot i que pot resultar una eina útil per tal d'obtenir una base, una llavor, matèries primeres musicals. De la mateixa manera que una llavor necessita sol i aigua per créixer, per al procés d'expressió artística cal més control durant el procés creatiu. Els generadors musicals de la IA minven el procés creatiu, no hi ha necessitat de manipular el resultat obtingut o deixar marca. No es crea, simplement, se sol·licita. A mesura que es baixa el cost de producció i la dificultat, la tecnologia és més accessible i s'utilitza per expressions més informals i, tal com va passar amb la fotografia i els telèfons intel·ligents, l'ús de la IA pot democratitzar el procés de producció musical. Per tant, de la mateixa manera que l'era de la música gravada va suposar una disminució de la música orquestral, un canvi de direcció cap a la música generativa pot desviar l'atenció de formes actuals de música tradicional.